

Nr 140.

Av herr **Tamm, Gustaf**, och herr **Andersson, Elof**, *om vissa ändringar i den sociala arrendelagstiftningen.*

I skrivelse den 23 maj 1930, nr 276, anhöll riksdagen, under åberopande av sammansatta andra lag- och jordbruksutskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 1, att Kungl. Maj:t ville bland annat verkställa utredning rörande erfarenheterna vid tillämpningen av nu gällande arrendelag i vad avsåge arrenden, som fölle under den sociala arrendelagstiftningen, med särskild hänsyn till de delar av riket, till vilka den norrländska arrendelagen utsträcktes genom lag den 27 juni 1927, ävensom för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

På grund av detta riksdagens beslut tillkallade Kungl. Maj:t den 4 december 1930 fem utredningsmän, nämligen ledamoten av riksdagens första kammare, professor K. G. Westman, ledamöterna av riksdagens andra kammare, bankofullmäktigen P. E. Sköld och ombudsmannen H. Molander samt undertecknade Andersson och Tamm. Sagda kommitterade antogo namnet sociala jordutredningen. Sedan bankofullmäktigen Sköld den 24 september 1932 utnämnts och förordnats till statsråd och chef för kungl. jordbruksdepartementet, tillkallades den 26 i samma månad i hans ställe såsom ledamot av kommittén sekreteraren hos svenska skogs- och flottningsarbetareförbundet redaktören Hemming Sten.

Jämlikt Kungl. Maj:ts uppdrag verkställde sociala jordutredningen en ingående undersökning om den sociala arrendelagstiftningens verkningar. Utredningsmännen funno därvid behov föreligga av vissa mindre förändringar i nämnda lagstiftning samt utarbetade ett förslag härtill, vilket framlades i ett den 5 december 1931 dagtecknat betänkande.

Då emellertid detta förslag icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd samt då enligt vårt förmenande de förhållanden beträffande utarrenderingen av mindre jordbruk å bolagsjord, vilka föranledde sociala jordutredningens ställningstagande, alltjämt bestå, få vi härmed underställa frågan riksdagens prövning samt få därvid anföra:

1930 års riksdags här ovan omtalade hemställan om utredning föranleddes av tvenne i riksdagens båda kammare avgivna, lika lydande motioner av herrar Sandén och Sköld m. fl. I dessa påpekades att vid utarrenderingar å bolagsjord jordägarna efter 1927 års revision av arrendelagstiftningen i allmänhet varit obenägna att binda sig för de lagstadgade 15-åriga arrende-

tiderna. Arrendatorerna hade erbjudits kortare arrendetid, varvid förutsattes, att arrendatorerna skulle underteckna för erhållande av dylik kortare arrendetid erforderlig dispensansökan. Ville arrendator ej gå in på dessa villkor, ämnade bolaget sälja arrendegården. Flertalet av arrendatorerna önskade emellertid av olika orsaker icke köpa arrendestället. De arrendatorer, som ej önskade köp, stodo då inför valet att lämna stället eller underteckna dispensansökan från den femtonåriga arrendetiden. För flertalet av de arrendegårdar, som fölle under norrländska arrendelagen i Värmlands och Örebro län, söktes därför dispens. Beviljades sådan, komme arrendelagens tvingande bestämmelse om arrendetiden icke att träda i tillämpning utan behandlas såsom obefintlig. Vidare hade arrendatorerna genom möjligheten att gå med på kortare arrendeperioder vunnit jämkningar nedåt bolagens ursprungliga krav på förhöjda arrendavgifter samt lättare fått arbetsskyldighet intagen i arrendekontraktet, vilket senare även av många arrendatorer ansåges värdefullt. I denna situation vore en ingående undersökning av arrendelagstiftningens tillämpning och läggning påkallad. Förhållandena i Värmland och Bergslagen tydde på att de ekonomiska och sociala grunder, som arrendelagen förutsatte, undergått en bestämd förskjutning, sedan principerna för denna lagstiftning först angavos.

I enlighet med vad i dessa motioner anförts, kom sociala jordutredningens undersökning i första hand att inriktas på att klarlägga, i vad mån de år 1927 genomförda förändringarna i arrendelagstiftningen hos jordägarna skapat motvillighet mot att binda sig för 15-åriga arrendetider samt av vilka omständigheter denna obenägenhet framkallats. I samband därmed undersöktes jämväl, om hos jordägarna framträtt någon minskad benägenhet att införa arbetskyldighet i kontrakten samt vad anledningen härtill kunde hava varit. Då dispensförfarandet i stor utsträckning tillämpats för att undgå de långa arrendetiderna samt bibehålla arbetskyldigheten, kom undersökningen av naturliga anledningar att omfatta även dispensbestämmelserna.

Sociala jordutredningen inhämtade i hithörande frågor ett omfattande material från länsstyrelserna, jordbrukskommissionerna, hushållningssällskapens egnahemsnämnder samt ett antal större skogsägare i hela landet. Utredningen gav vid handen, att en påtaglig förskjutning efter 1927 ägt rum i principerna vid utarrenderingarna i så måtto, att jordägarna blivit obenägna att kombinera arbetsavtal med långa arrendetider. Såsom anledning härtill framstod i första hand den 1927 genomförda ändringen av allmänna arrendelagens 7 § av innebörd, att jordägarna i viss omfattning kunde bliva skadeståndsskyldiga, om de ej tillhandahölle arrendatorerna avtalat arbete. Av utredningen framgick jämväl dels att det ur arrendatorernas synpunkt var av stort värde att få behålla arbetsavtalen i kontrakten samt dels att dispensförfarandet tillgripits så allmänt just för att bevara denna möjlighet.

Sociala jordutredningen har i dessa frågor i sin allmänna motivering anfört i huvudsak följande:

»Såsom framgår av den ovan lämnade framställningen, har vid flera tillfällen, t. ex. av andra lagutskottet vid 1924 års riksdag, av jordsakkunniga och av sammansatta andra lag- och jordbruksutskottet vid 1927 års riksdag framhållits, att en kombinerad avtal med arrendeavtal erbjuder bestämda fördelar såväl för arrendatorn som för jordägaren. Uppgifter, som sociala jordutredningen inhämtat vid sin undersökning, synas bestyrka riktigheten av denna uppfattning. Särskilt vid torp och mindre arrendeställen, där arrendatorn för sin utkomst är hänvisad att söka arbete vid sidan av sitt jordbruk, är det ofta förmånligt för honom att det i själva arrendeavtalet ingår ett arbetsavtal. Äger ej arrendatorn säker utsikt till den arbetsförtjänst, som han nödvändigtvis behöver för att kunna betala sitt arrende och täcka de levnadsbehov, vilka ej kunna fyllas genom det egna jordbruket, är det för honom förenat med risk att åtaga sig arrendet. Jordägarens huvudsakliga intresse vid dylika smärre jordupplåtelse är utan tvivel att därigenom tillförsäkra sig stadigvarande arbetskraft för sitt jordbruk eller skogsbruk. Särskilt har det framhållits, att detta vore av betydelse för det intensiva och kontinuerliga skogsbruket. Förekomsten av en kombinerad avtal av arrende- och arbetsavtal synes också i regel vara begränsad till de delar av Sverige, som ligga nedanför Norrlandslagens ursprungliga giltighetsområde. Inom detta sistnämnda område torde en dylik kombinerad avtal i allmänhet ha upphört att tillämpas innan 1927 års lagändring trädde i kraft.»

»Ur sociala synpunkter är det tydligen önskvärt, att skogsarbete, särskilt hos bolag, i avsevärd utsträckning utföres av en fast arbetarstab och icke av tillfälligt anställda arbetare.»

»Det synes med hänsyn till ovan angivna förhållande vara lämpligt att lagen erbjuder en praktiskt användbar form för en kombination av arrende- och arbetsavtal.»

»I praktiken har emellertid visat sig, att på många håll betänkligheter uppstått med anledning därav, att lagen vid bolagsarrenden och därmed jämställda medger att endast arrendeavtal om 15-årig arrendetid förenas med ett i arrendeavtalet ingående arbetsavtal.»

»De bestämmelser, som givits i gällande lag, ha medfört, att bolagen inom det geografiska område, vartill bolagslagstiftningen utsträcktes år 1927, i rätt stor omfattning upphört att kombinera arrendeavtal med arbetsavtal eller inskränkt användningen av dylika kombinerade avtal. Bolagen äro givetvis berättigade att förfara på sådant sätt, då lagstiftaren ej föreskrivit och ej heller kan tänkas komma att föreskriva, att arbetsavtal och arrendeavtal enligt tvingande regler skola vara kombinerade.»

»Samtidigt har emellertid från bolagens sida framträtt en tendens att möjliggöra en kombinerad avtal genom att antingen trots lagens tvingande bestämmelser om 15-årig arrendetid få till stånd kortare arrendetid eller nå detta mål genom dispens.»

»I ett stort antal fall ha vissa bolag sökt ernå befrielse från den 15-åriga arrendetiden genom dispens. Härvid hava bolaget och arrendatorn slutit avtal på kortare tid än 15 år — oftast i allenast 1 år — varvid överenskommits, att parterna med stöd av 54 § allmänna arrendelagen (31 § norrländska arrendelagen) skola begära dispens från arrendelagens tvingande bestämmelser om arrendetid. Dylika ansökningar ha i regel bifallits av vederbörande länsstyrelse.»

»Vad som hos bolagen i främsta rummet torde väckt obenägenhet mot att använda den kombination av arbetsavtal och 15-årigt arrendeavtal, som möjliggöres genom 7 §, synes ha varit den bestämmelse, som där meddelas, att om jordägaren undandrager sig att tillhandahålla arrendatorn arbete, som denne enligt avtalet är skyldig utgöra, eller annat för arrendatorn lika förmånligt arbete, arrendatorn skall åtnjuta skadestånd.»

»Att arrendatorerna icke önska avstå från rätten till 15-årig arrendetid är uppenbart. Under nuvarande ekonomiska förhållanden hava arrendatorerna emellertid ansett sig nödsakade att biträda dispensansökningarna, då dessa i de flesta fall utgjort en förutsättning för erhållande av arrende på förmånligare villkor.»

»Den skärpta arrendelagstiftningen, icke minst skadeständsbestämmelserna i 7 §, ha vidare i sin mån föranlett, att skogsbolagen, som tidigare ogärna velat avhända sig sina arrendeställen, numera i stor utsträckning söka avveckla arrendesystemet och försälja arrendegårdarna.»

»Att ändra lagens bestämmelse, att arrendetiden vid jordbruksarrenden under bolag och med dem likställda jordägare skall vara 15 år, eller att eljest vidtagna andra genomgripande ändringar i den vid 1927 års riksdag tillkomna sociala arrendelagstiftningen torde för närvarande icke vara lämpligt bland annat därför, att lagstiftningen på många håll redan skapat förhållanden, som man icke utan allvarliga olägenheter kan rubba. Det nuvarande ekonomiska läget synes därjämte lägga hinder i vägen för att för närvarande genomföra vissa från olika håll påyrkade reformer. Men å andra sidan torde statsmakterna icke böra underlåta att redan nu vidtagna mindre ändringar i lagstiftningen, som erfarenheten visat vara behövliga.»

»De sakkunniga hava sålunda funnit det önskvärt, att jämkningar vidtagits i lagstiftningen i syfte att ernå dels att dess bestämmelser icke skola utgöra en särskild anledning för bolagen att inom den närmaste tiden i ökad omfattning skrida till försäljningar av sina arrendegårdar, dels att bolagen skola anse sig kunna bibehålla sitt förutvarande ekonomiska system med kombination av arrende- och arbetsavtal, dels att anledningarna till dispens skola i största möjliga utsträckning bortfalla.»

»Den bestämmelse, som framför andra torde hava medverkat därtill, att 1927 års arrendebestämmelser på många håll icke kommit i tillämpning, är,

såsom ovan nämnts, den i 7 § allmänna arrendelagen stadgade skyldigheten för jordägaren att utgiva skadestånd till arrendatorn, därest jordägaren undandrager sig att tillhandahålla arrendatorn arbete, som denne enligt avtalet är skyldig utgöra, eller annat för arrendatorn lika förmånligt arbete. Denna bestämmelse äger enligt 5 § norrländska arrendelagen tillämpning jämväl å de arrenden, som falla under sistnämnda lag.»

»Såsom framgår av den lämnade historiken rörande tillkomsten av 7 § hade jordsakkunniga förutsatt, att under en arrendeperiod kunde inträffa förhållanden, vilka nödvändiggjorde en förändring i ett eller annat avseende av en i arrendeavtalet intagen bestämmelse om skyldighet för arrendatorn att utgöra vissa arbetsprestationer. Såsom sådana förändringar hava jordsakkunniga anfört »förändrade konjunkturförhållanden eller andra därmed jämförliga omständigheter». Av jordsakkunnigas motivering framgår, att stadgandet om skadestånd närmast avsetts för de fall, då jordägaren underlåter att giva arrendatorn avtalat arbete för att såmedelst öva ett icke berättigat tvång å honom t. ex. för att tvinga honom att lämna arrendet. Även under riksdagsbehandlingen blevo dessa synpunkter beaktade. Sålunda framhölls av sammansatta andra lag- och jordbruksutskottet att det torde vara uppenbart, att, om jordägaren utan eget förvållande bleve förhindrad tillhandahålla arrendatorn arbetet, någon skadeståndsskyldighet ej kunde ifrågakomma. Utskottet höll emellertid före, i likhet med föredragande departementschefen, att det näppeligen skulle låta sig göra att i lagen angiva de tämligen olikartade fall, då giltig ursäkt kunde tänkas föreligga för jordägaren. Utskottet instämde också med departementschefen i dennes uttalande, att saknaden av dylika bestämmelser i den praktiska tillämpningen sannolikt icke skulle komma att bereda någon egentlig svårighet.»

»Otvivelaktigt är det med billighet och rättvisa överensstämmande att, därest arrendatorn i arrendeavtalet ålägges visst arbete till jordägaren, denne också bör vara skyldig att tillhandahålla arrendatorn arbetet. Undandrager sig jordägaren detta, har ju en av de väsentliga förutsättningarna för arrendeavtalet bortfallit. Den rätt att i dylikt fall erhålla skadestånd av jordägaren, som den nuvarande lagen tillförsäkrar arrendatorn, har emellertid, enligt vad utredningsmännen erfarit, på många håll missuppfattats. På grund av lagtextens knapphet synas särskilt bolagen hava kommit till den uppfattningen, att skadeståndsskyldigheten vore betydligt mera omfattande än vad ovan angivits. Enligt utredningsmännens mening torde det därför vara erforderligt att i lagtexten uttryckligen angiva, att arrendatorns rätt till skadestånd ej inträder då förändrade förhållanden ifråga om bärighet eller drift av rörelse, för vilken arrendatorns arbete varit avsett, eller därmed jämförlig omständighet föranlett jordägaren att icke tillhandahålla arrendatorn arbete av den beskaffenhet, som avtalats, eller annat för arrendatorn lika förmånligt arbete.»

»Utredningsmännen anse sig därjämte böra föreslå, att i lagen införas

rätt för arrendatorn att uppsäga arrendet, därest jordägaren ej tillhandahåller arrendatorn arbete, som denne enligt avtalet är skyldig utgöra, eller annat för arrendatorn lika förmånligt arbete. Detta förslag medför, att arrendatorn vid sidan av rätten till skadestånd skulle kunna göra gällande en rätt till uppsägning av arrendet. En dylik förening av rätt till skadestånd och till uppsägning förekommer även i andra arrendelagens stadganden, och för en sådan anordning kunna i detta fall särskilda skäl anföras. Men icke varje minsta brist i lämnande av arbete bör medföra rätt för arrendatorn att erhålla skadestånd eller uppsäga avtalet. I detta hänseende bör vad som stadgas i 7 §, fjärde stycket, äga giltighet även med avseende å arrendatorns rätt att uppsäga avtalet, d. v. s. att ett undandragande från jordägarens sida att låta arrendatorn fullgöra kontraktensligt avtalad skjutsning, vedhuggning eller därmed jämförlig tjänstbarhet icke kan, där den är av ringa betydelse, medföra rätt för arrendatorn vare sig till skadestånd eller till uppsägning av avtalet. Alldenstund vissa svårigheter understundom skulle kunna uppstå för arrendatorn att redan under det arrendeår, under vilket han icke får det kontraktensliga arbetet, bestämma sig för uppsägning, har det ansetts lämpligt föreskriva, att arrendatorn får behålla denna uppsägningsrätt under ytterligare ett år. Uppsägningen synes böra ske minst två månader före den fardag, då arrendatorn har för avsikt att avträda arrendet. Med hänsyn till nödvändigheten för jordägaren att erhålla viss frist för anskaffande av ny arrendator torde kortare uppsägningstid icke lämpligen kunna ifrågakomma. Det har vidare synts utredningsmännen lämpligt att införa ett stadgande, som innebär, att därest jordägaren ej inom en månad efter det han från arrendatorn mottagit meddelande om uppsägning tillkännagivit för denne att han ej vill godkänna uppsägning, han skall vara sin talan mot arrendatorn för avtalets hävande förlustig. För arrendatorn kan det nämligen vara av väsentlig betydelse att före avflyttningen hava kännedom om den ståndpunkt, jordägaren intager till uppsägningen».

»Ett genomförande av den föreslagna ändringen av 2 kap., 7 § nyttjanderättslagen föranleder vissa formella ändringar av 2 kap., 39 och 41 §§ nyttjanderättslagen och 28 § norrländska arrendelagen.»

Sociala jordutredningen har härefter behandlat arrendelagens dispensbestämmelser. Härom anføres:

»Såsom motiv för ansökningarna om dispens ha såsom ovan nämnts i stor utsträckning åberopats de skärpta bestämmelserna i 7 § allmänna arrendelagen, men även andra skäl hava i vissa fall anförts. Det har därför synts de sakkunniga lämpligt att i ett sammanhang upptaga frågan om omformulering av gällande dispensbestämmelser och därvid med ledning av erfarenheten utforma de dispensgrunder, som skäligen böra bibehållas, och utesluta dem, som visat sig mindre motsvara berättigade hänsyn.»

»De motiv, som åberopats för ansökningar om dispens jämlikt 54 § allmänna arrendelagen resp. 31 § norrländska arrendelagen, fördela sig å följande huvudgrupper:

- 1) att vederbörande fastighet är avsedd att försäljas;
- 2) att fastigheten är föremål för lantmåteriförrättning;
- 3) att för uppförande av nybyggnader och hägnader å fastigheterna, som föranletts av i samband med laga skifte bestämd utflyttning, erfordras viss olika tid ifråga om fastigheterna samt att fastigheterna, som tillhöra samma skifteslag, därefter lämpligen böra utarrenderas från en och samma tidpunkt;
- 4) att med hänsyn till eget skogsbruk eller jordbruk det för jordägaren är av synnerlig vikt att över området äga friare bestämmanderätt än som följer av lagens stadganden;
- 5) pågående utredning om att lägga arrendegården under eget bruk;
- 6) att egendomen brukas i samband med annan för den ifrågasatta tidsperioden utarrenderad egendom;
- 7) förekomsten av vissa fyndigheter (kol, lera eller krita) å egendomen;
- 8) att egendomen inom viss tid erfordras för industriverksamhet;
- 9) avtalad kolningsskyldighet;
- 10) att arrendatorn på grund av det arrenderade områdets beskaffenhet icke kan av jordbruket erhålla sin huvudsakliga bärgning;
- 11) att arrendatorn ämnar köpa fastighet eller skaffa sig annat arrende;
- 12) att arrendatorn önskar viss kortare arrendetid;
- 13) att arrendatorn är på obestånd;
- 14) att arrendatorn icke kan ställa säkerhet för arrendets fullgörande för längre tid än vissa år;
- 15) att arrendatorn är olämplig för jordbruk och skogsbruk;
- 16) att arrendatorn har svårigheter att erhålla hjälp vid egendomens brukande;
- 17) arrendatorns sjuklighet;
- 18) att arrendatorn önskar framdeles övergå till annan verksamhet;
- 19) arrendatorns höga ålder.

»Enligt första stycket i 54 § kan konungens befallningshavande medgiva undantag från tillämpningen av något av stadgandena i 46—50 §§ eller 52 eller 53 §. I paragrafens andra stycke angivas exempel på de omständigheter, som *särskilt* ansetts böra föranleda dispens, det vill säga lagstiftaren har i detta stycke anfört de grunder, som framför andra kunna tänkas föranleda undantag från tillämpningen av ifrågavarande lagrum. Såsom sådana särskilda omständigheter skola enligt lagen anses 1) att på grund av det arrenderade områdets beskaffenhet och omfattning arrendatorn icke av jordbruket kan erhålla sin huvudsakliga bärgning och 2) att med hänsyn till eget jordbruk eller skogsbruk det för jordägaren är av synnerlig vikt att över området äga friare bestämmanderätt än som följer av lagens övriga stadganden.»

»Enligt de sakkunnigas mening torde den förra dispensgrunden icke böra upptagas såsom normalfall för dispens, då ju lagstiftningen genom sin are-

albestämning i 45 § allmänna arrendelagen och ingressen till norrländska arrendelagen uppenbarligen avser att inom sin ram omfatta jordbruk, om vilka det är klart att de icke kunna lämna sin brukare hans huvudsakliga bärgning. Vidare torde enligt de sakkunnigas mening undantag från 47—50 §§ eller 52 eller 53 § i allmänhet endast böra förekomma i sådana fall, där fråga är om försäljning av fastigheten. I övriga fall torde allenast föreligga behov av dispens från 46 §. Förslag till ändring i denna riktning hava de sakkunniga alltså funnit sig böra framlägga. Beträffande dispens för försäljning av fastighet torde böra uppmärksammas, att man så vitt möjligt synes böra undvika att för samma fastighet vid upprepade tillfällen bevilja dispens för kort tid och att i stället på ett tidigt stadium vid dispensens begärande och beviljande för densamma synes böra beräknas så lång tid, som jordägaren rimligtvis kan behöva för att förverkliga sin försäljningsavsikt».

»Utredningsmännen utgå från den förutsättningen, att den föreslagna ändringen av 7 §, därest den blir genomförd, kommer att medföra en minskning av det antal dispenser, som meddelas på grund av den omständigheten, att det för jordägaren är av synnerlig vikt med hänsyn till eget jordbruk eller skogsbruk att över området äga friare bestämmanderätt än som följer av lagens stadganden, och göra det överflödigt att dispens av nämnda anledning inom en ort meddelas för hela grupper av arrendejordbruk, en utveckling, som givetvis måste betraktas såsom synnerligen önskvärd. Intill dess erfarenhet vunnits i vad mån här berörda lagändring kommer att medföra en sådan verkan, som här angivits, torde man ej böra till prövning upptaga frågan om annan ändring av lagtexten i syfte att minska antalet dispenser av ovan omtalade anledning.»

»De normalfall, som i praxis visat sig vara av betydelse, torde med hänsyn till det olika bedömande, som till synes föreligger hos länsstyrelserna i riket, böra så fullständigt som möjligt exempelvis angivas i lagen. Rätten för länsstyrelse att även i andra, icke uppräknade fall meddela dispens, *där särskilda omständigheter visas*, torde alltjämt böra kvarstå.»

»De sakkunniga föreslå alltså, att 54 §, första stycket, bibehålles oförändrad samt att paragrafens andra stycke angiver, att såsom dispensgrund skall särskilt anses, att fastigheten är avsedd att försäljas, eller, i fråga om undantag från stadgandet i 46 §, att arrendatorn med hänsyn till ålder, hälsotillstånd eller dylikt eller på grund därav att han ingått avtal om köp eller arrende av annan fastighet förklarar sig vilja avsluta avtal om arrende på kortare tid än 15 år, eller att med hänsyn till eget jordbruk eller skogsbruk det för jordägaren är av synnerlig vikt att över området äga friare bestämmanderätt än som följer av ovan nämnda stadganden. Motsvarande ändring föreslås införd i 31 § norrländska arrendelagen.»

Enligt vad ovan sagts anse vi, att dessa sociala jordutredningens uttalanden fortfarande äga tillämplighet samt att behov av de föreslagna lagändringarna alltså alltjämt föreligger. Vi få därför föreslå,

att riksdagen ville antaga nedanstående av sociala jordutredningen utarbetade lagar.

Förslag

till

Lag om ändrad lydelse av 2 kap. 7, 39, 41 och 54 §§ lagen den 14 juni 1907 (nr 36, sid. 1) om nyttjanderätt till fast egendom.

Härigenom förordnas, att 2 kap. 7, 39, 41 och 54 §§ lagen den 14 juni 1907 om nyttjanderätt till fast egendom skola, 7, 39 och 54 §§ i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse:

7 §.

Undandrager sig jordägaren att tillhandahålla arrendatorn arbete, som denne enligt avtalet är skyldig utgöra, eller annat för arrendatorn lika förmånligt arbete, och sker detta av annan anledning än förändrade förhållanden i fråga om bärighet eller drift av rörelse, för vilken arrendatorns arbete varit avsett, eller därmed jämförlig omständighet, njute arrendatorn skäligt skadestånd. Arrendatorn äge ock, därest jordägaren ej tillhandahåller honom arbete, som arrendatorn enligt avtalet är skyldig utgöra, eller annat för arrendatorn lika förmånligt arbete, rätt att uppsäga avtalet till upphörande å nästa eller därpå följande fardag. Förbehåll, som strider mot vad sålunda stadgas, vare utan verkan. Vill arrendatorn av ovan angiven orsak uppsäga avtalet, give det jordägaren till känna senast två månader före den fardag, då han har för avsikt att avträda arrendet. Har ej jordägaren inom en månad efter det han mottagit sådant meddelande tillkännagivit för arrendatorn, att han ej vill därmed åtnöjas, skall så anses som om jordägaren godkänt uppsägningen.

Skola — — — — bestämd.

Ej må — — — — verkan.

Vad i — — — — betydenhet.

I fråga om — — — — tillämpning.

39 §.

Sker uppsägning i fall, som 36 § omförmäler, äge arrendatorn kvarsitta till nästa fardag, där ej rätten eller överexekutor prövar skäligt ålägga honom att avflytta tidigare. Sker uppsägning i fall, som 7 § omförmäler, skall avträde ske å den fardag, som inträffar näst efter två månader från det uppsägningen skedde. Skall eljest arrende upphöra efter uppsägning,

skall avträde ske å den fardag, som inträffar näst efter sex månader från det uppsägningen skedde. Hade arrendatorn ej tillträtt fastigheten när uppsägningen skedde, skall avtalet genast upphöra att gälla.

Vid livstidsarrende — — — — dödsfallet.

41 §.

Jordägare eller arrendator, som vill framställa fordringsanspråk på grund av arrendeavtal, skall, utom i fall, varom särskilt stadgats i 7 §, anhängiggöra sin talan inom två år från det avtalet upphörde att gälla; dock att, där inom sagda tid syn, som vid avträdet hållit, klandras, talan må anhängiggöras inom två år från det klandret blivit avgjort genom utslag, som äger laga kraft. Försittes den tid, vare rätt till talan förlorad. Är i rätt tid av endera talan anhängiggjord, äge den andre dock rätt till kvittning för fordran, som ej blivit sålunda bevakad.

54 §.

Visas särskilda — — — — undantag.

Såsom sådan omständighet skall särskilt anses, att fastigheten är avsedd att försäljas, eller, i fråga om undantag från stadgandet i 46 §, att arrendatorn med hänsyn till ålder, hälsotillstånd eller dylikt eller på grund därav att han ingått avtal om köp eller arrende av annan fastighet förklarar sig vilja avsluta avtal om arrende på kortare tid än femton år, eller att med hänsyn till eget jordbruk eller skogsbruk det för jordägaren är av synnerlig vikt att över området äga friare bestämmanderätt än som följer av ovan nämnda stadganden.

Över — — — — är stadgad.

Avslås — — — — förfallet.

Denna lag träder i kraft den

Förslag

till

Lag om ändrad lydelse av 28 och 31 §§ lagen den 25 juni 1909 (nr 57, sid. 2) om arrende av viss jord å landet i Norrland och vissa delar av Svealand.

Härigenom förordnas, att 28 och 31 §§ lagen den 25 juni 1909 om arrende av viss jord å landet i Norrland och vissa delar av Svealand skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

28 §.

Sker uppsägning i fall, som 26 § omförmåler, äge arrendatorn kvarsitta till nästa fardag, där ej rätten eller överexekutor prövar skäligt åläggga ho-

nom att avflytta tidigare. Vid uppsägning, som med stöd av 5 § sker enligt bestämmelserna i 2 kap. 7 § lagen om nyttjanderätt till fast egendom, skall avträde ske å den fardag, som inträffar näst efter två månader från det uppsägningen skedde. Skall eljest arrende upphöra efter uppsägning, skall avträde ske å den fardag, som inträffar näst efter sex månader från det uppsägningen skedde. Hade arrendatorn ej tillträtt fastigheten, när uppsägningen skedde, skall avtalet genast upphöra att gälla.

Vid livstidsarrende — — — dödsfallet.

31 §.

Visas särskilda — — — undantag.

Såsom sådan omständighet skall särskilt anses, att fastigheten är avsedd att försälas, eller, i fråga om undantag från stadgandet i 2 §, att arrendatorn med hänsyn till ålder, hälsotillstånd eller dylikt eller på grund därav att han ingått avtal om köp eller arrende av annan fastighet förklarar sig vilja avsluta avtal om arrende på kortare tid än femton år, eller att med hänsyn till eget jordbruk eller skogsbruk det för jordägaren är av synnerlig vikt att över området äga friare bestämmanderätt än som följer av vad ovan i denna lag är stadgat.

Över — — — i allmänhet.

Skall arrendeavtal — — — är stadgat.

Avslås — — — förfallet.

Denna lag träder i kraft den

Stockholm den 19 januari 1934.

Gustaf Tamm.

Elof B. Andersson.
